

Japonya, Güney Kore, Malezya, Singapur ve Çin'in ardından Uzakdoğu ekonomisi yeni bir yıldızı daha parlatıyor. Levi's'tan GAP'e, Nike'dan Diesel'e kadar Kamboçya, dünyanın en büyük perakendecilerinin keşfettiği yeni bir üretim sahası haline geldi. Artık sıklıkla ürünlerin arkasında 'Made in Kamboçya' yazısını görmek mümkün.

Özge Yavuz
oyavuz@ekonomist.com.tr

Angkor Wat

Çin'den sonra

'Made in Kamboçya' etiketi

yıl içerisinde Çin kadar büyüyeceğine inandığı için bu ülkenin Türkiye fahri başkonsolosu olmak için Kamboçya hükümetine aday olduğunu açıklamış.

Geçen yıl da bu görev Manas'a verilmiş. Türkiye'den Kamboçya'ya giden turistlere vize de veren Manas, yakın zamanda Kamboçya hükümetini Türkiye'de DEİK ve İTKİB'le birlikte ağırlamaya hazırlanıyor. Manas'ın Kamboçya'da elektrik santrali yatırım projesi de bulunuyor.

Türkiye'ye geliyorlar

Kamboçya Hükümeti, ülkelerindeki özellikle tekstil alanındaki yatırım potansiyelini anlatmak ve ülkeye yatırımcı çekmek için yakında Türkiye'ye geliyor. Kamboçya Dışişleri Bakanı ve bir heyet Türkiye'de DEİK ve İTKİB'le bir araya gelecek. Bu ziyaretin önümüzdeki ay gerçekleşmesi planlanıyor.

Çin, Vietnam, Tayland gibi ülkeler yatırım açısından oldukça popüler. Ancak yatırımcılar giderek bir risk olmaya başlayan Çin'e karşı alternatif pazar arayışında. Bu nedenle Kamboçya, Laos gibi ülkelerin önümüzdeki beş yıl içerisinde büyük bir ilgi göreceği belirtiliyor. Manas, "Vietnam'a olan ilginin Kamboçya'ya ve hatta Laos'a önümüzdeki 5 yıl içerisinde fazlasıyla yansıtacağını düşünüyorum. Çünkü artık konfeksiyonda maliyet birinci unsur haline geldi. Bugün Zara, H&M Avrupa'da bu kadar önemli bir yükseliş-

Cin, Vietnam, Tayland, Endonezya... Son yılların en fazla yatırım çeken üretim merkezi haline gelen ülkeleri... Şimdi bu ülkelere Kamboçya da ekleniyor. Kamboçya, gelişim potansiyeli açısından özellikle Çin dışında alternatif pazar araştıran yatırımcılar için yeni yeni keşfedilen bir ülke. Kamboçya'da işçi ücreti Çin'in beşti biri oranında. Yani 30 dolar seviyesinde. Yıllık ortalama büyüme oranı ise yüzde 8.

Tayland, Vietnam ve Laos arasında

konumlanan ülke, Çin'in arka bahçesi olarak değerlendiriliyor. Özellikle tekstil sektörü açısından gelecek vaad ediyor. Nike, Diesel, GAP, Levi's gibi tekstil devleri üretiminin büyük bir bölümünü bu ülkeye kaydırmış olsa da Kamboçya, henüz tam anlamıyla keşfedilmiş değil.

Kamboçya'nın Türkiye tanıtımının ayağında ise daha çok teknoloji yatırımları ve fütürist kimliğiyle ön planda olan Alphan Manas var. Manas, iki yıl önce gittiği Kamboçya'nın gelecek 10

te. Maliyet indirmenin tek kalemi böyle ülkelerde üretim yapmak. Yatırımcılar Çin riskini azaltmak isteyecek" diyor.

Free-zone'lar var

Kamboçya'da biri Tayland sınırında bulunan Sihanoukville, diğeri Popi-pet bölgesinde olmak üzere yatırımcılara iki tane free-zone (serbest bölge) öneriyor. Bu bölgeler özellikle tekstil yatırımı için çok uygun. Tekstildeki rekabetin birinci unsurunun maliyet ol-

YÜKSELEN DEĞER

Bugünün **KAMBOÇYA**'sını tanıyın

Coğrafi Konum:

Güneydoğu Asya-Tayland Körfezi ile sınır, Tayland, Vietnam ve Laos arasında konumlanıyor.

Etnik gruplar:

Nüfusun tahmini yüzde 85 - 90'lık bölümü kırsal alanlarda yaşıyor. Etnik olarak yüzde 90'ı Khmer, yüzde 5'i Çinli ve Vietnamlı ve kalan kısmı da dağ kabilelerinden oluşuyor. (Chamlar ve Burmalılar)

Nüfus: 13 milyon. Yüzde 37'si 0 ile 14 yaş arası, yüzde 59,7 'si 15 ile 64 yaş arası, yüzde 3,1'i de 65 yaş ve üzerinden oluşuyor.

İklim: Tropikal ve yağışlı. Aralık-nisan arası kuru, mayıs-kasım arası muson yağmurları

Nasıl gidilir: THY ile İstanbul-Bangkok aktarmalı olarak Thai Havayolları / Bangkok-Phnom Penh; Singapur Havayolları ile İstanbul-Phnom Penh.

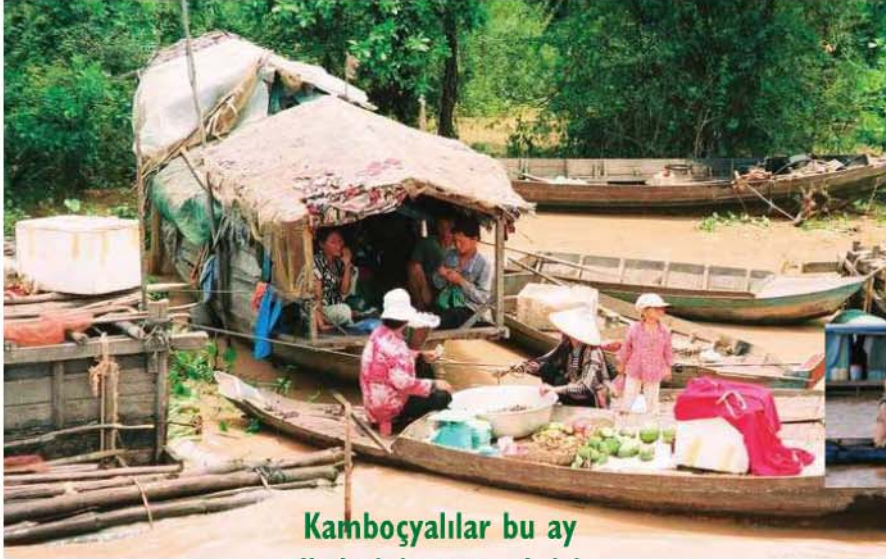
Doğal Kaynaklar: Petrol ve gaz, kereste, değerli taş, demir cevheri, manganez, fosfat, hidrojen potansiyeli.

Dini İnançlar: Yüzde 95

Budist, yüzde 5 diğer

Konuşulan diller: Ülkenin resmi dili Khmer'dir ve nüfusun yüzde 95'inden fazlası tarafından konuşuluyor. İkinci dil olarak Fransızca ve yaşlılar tarafından konuşulan lan ile çoğunlukla gençler tarafından konuşulan İngilizce geçerli diller arasında.

Yönetim şekli: Kamboçya, demokrasiyle yönetiliyor. Ancak ülkede sözde krallık var.

**Kamboçyalılar bu ay
ülkelerini tanıtmak için
kalabalık bir heyetle
Türkiye'ye gelecek.
Heyet, DEİK ve İTKİB
aracılığıyla yatırımcılarla
görüşecek.**

duğu bu dönemde Kamboçya'ya olan yatırımcı ilgisinin artacağı tahmin ediliyor. Manas, "Nike'in bazı ürünlerinin Kamboçya'da yapıldığını gördüm. Artık Made in Kamboçya başladı dünyada. Özellikle Gap, Levi's gibi firmalar oradan büyük oranlarda mal almaya başladılar" diyor.

Manas'ın Kamboçya vizesi verdiğiini söylemiştik. Manas'tan aldığımız bilgiye göre, geçen günlerde bir sanayi fir-

ması 100 kişiden oluşan bir gruba Kamboçya'daki yatırım fırsatlarını incelemek üzere vize istemiş. Manas, vize alan yatırımcıların sayısının geçen yıla oranla

hız kazandığını söylüyor.

Turizm potansiyeli yüksek

Kamboçya, sanayi alanında çok geri kalmış bir ülke olmasına rağmen, turizm sektöründe yıllık ortalama yüzde 15 büyüme oranıyla oldukça gelişmiş bir ülke. 12'nci yüzyılda Hintliler ve Budistler tarafından inşa edilen, 2,5 kilometrekarelik alana sahip olan dünyanın en büyük tapınağı Angkor Wat, Kamboçya'ya her yıl 1,5

milyon turist çekiyor. Ülkedeki 5 yıldızlı otellerin sayısı 20'yi buluyor.

Angkor Wat'ın dünyanın 7 harikasının yeniden belirleneceği temmuz ayı Kamboçya'da heyecanla bekleniyor. Çünkü bu ünlü tapınağın yeni 'harikalar' listesine gireceğinden eminler.

ALPHAN MANAS Kamboçya'nın fahri başkonsolosluğu görevini yürütüyor.

YATIRIM

Önerilen SEKTÖRLER

- Tarım
- Hayvancılık
- Balıkçılık
- Gıda ve ilgili ürünlerin üretimi
- Tekstil ve tekstil yan sanayi
- Mobilya ve aksesuar
- Kağıt üretimi
- Kimyasal madde üretimi
- Kauçuk ve plastik üretimi
- Deri ve deri ürünleri
- Metal ürünleri
- Ulaşım araçları üretimi
- Makine ve ekipman üretimi
- Otel yatırımları